

ТЕМА 1.

Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і методи

Лектор – к.е.н., доц. каф. ОЕФ
Мороз С.Г.

План

- 1. Сутність, історія виникнення та функції бухгалтерського обліку.
- 2. Предмет і об'єкти бухгалтерського обліку.
- 3. Методи бухгалтерського обліку.

1. Сутність, історія виникнення та функції бухгалтерського обліку

Господарський облік:

Оперативно-технічний облік – система спостереження за окремими господарськими операціями і процесами з метою управління ними безпосередньо в ході їх здійснення.

Статистичний облік
вивчає питання зміни й аналізу масових, кількісних явищ.

Бухгалтерський облік – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі Інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень

Бухгалтерський облік (види)

Внутрішньогосподарський (управлінський) облік

система обробки і підготовки інформації для власних внутрішніх користувачів у процесі управління і є комерційною таємницею конкретного підприємства.

Фінансовий облік -

сукупність правил і процедур для відображення, обробки і подання інформації відповідно до вимог законодавчих актів та стандартів

Податковий облік – це облік, який за певними правилами, затвердженими державою, виконує функції нарахування та сплати податків відповідним державним органам.

**Вимірники, що
застосовуються в
бухгалтерському
обліку**

Натуральні вимірники –
одиниці вимірювання
об'єктів, які
визначаються їх природними
властивостями
(об'ємом, вагою, довжиною,
площею та ін.).

Трудові вимірники
використовуються для
підрахунку кількості
витраченої праці і
враховуються в одиницях
витраченого часу: робочий
день,
нормо-година та ін.

Грошові вимірники
застосовуються для
обчислення всіх
господарських явищ в
єдиному вимірнику.

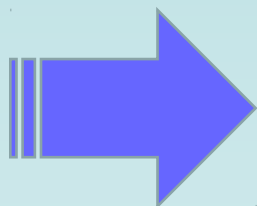

Мета, функції та принципи бухгалтерського обліку

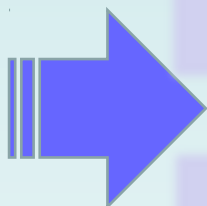

Мета бухгалтерського обліку

надання користувачам для прийняття рішень
повної, правдивої та неупередженої
інформації про фінансове становище,
результати діяльності та рух грошових коштів
підприємства

Функції бухгалтерського обліку

Інформаційна - створення
точної й об'єктивної інформації
про активи, зобов'язання і
власний капітал підприємства,
характер і результати
господарської діяльності

Контрольна - постійна
перевірка на основі облікових
даних законності здійснюваних
операцій, збереженні засобів і
забезпеченні точності
створюваної економічної
інформації

Захисна - побудова системи
БО так, щоб протиправні дії
могли бути своєчасно виявлені
на підприємстві через систему
обліку і контролю.

Аналітична - створення
інформаційної бази для
фінансового і
внутрішньогосподарського
аналізу на підприємстві

Принципи БО

Автономність

- підприємство розглядається як юридична особа, відособлена від його власників, у зв'язку з чим особисте майно і зобов'язання власників не повинні відбиватися у фінансовій звітності підприємства

Обачність

- застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні попереджати заниження оцінки зобов'язань і витрат і завищення оцінки активів і доходів підприємства

повне висвітлення

- фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій і подій, здатних вплинути на рішення, які приймаються на її основі

безперервність

- оцінка активів і зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність продовжуватиметься далі

послідовність

- постійне (з року в рік) застосування підприємством вибраної облікової політики.

нарахування та відповідність доходів і витрат

- для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів

превалювання
сутності над
формою

- операції враховуються відповідно до їх суті, а не тільки виходячи з юридичної форми

історична
(фактична)
собівартість

- пріоритетною є оцінка активів підприємства виходячи з витрат на їх виробництво і придбання

єдиний
грошовий
вимірник

- вимірювання й узагальнення всіх господарських операцій підприємства в його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці

періодичність

- можливість розділення діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності

Державне регулювання бухгалтерського обліку

Основні НПА:

Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" № 996-ХІV від 16.07.1999 р.

Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО)

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку здійснюється Міністерством фінансів України, яке затверджує П(С)БО, інші НПА щодо ведення обліку та складання фінансової звітності

При Міністерстві фінансів України як дорадчий орган створюється **методологічна рада бухгалтерського обліку**, до складу якої входять висококваліфіковані науковці, фахівці міністерств та підприємств, представники громадських організацій, бухгалтерів і аудиторів

Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Предмет і метод бухгалтерського обліку

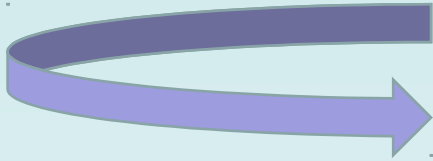

Предмет БО –

сукупність процедур, пов'язаних з виявленням, вимірюванням, реєстрацією, накопиченням, узагальненням, зберіганням та передачею інформації про господарську діяльність користувачам для прийняття рішень.

Суть предмету бухгалтерського обліку визначається через

Об'єкти БО

ресурси
підприємства
(активи)

джерела
утворення
ресурсів
(капітал і
зобов'язання)

господарські
процеси

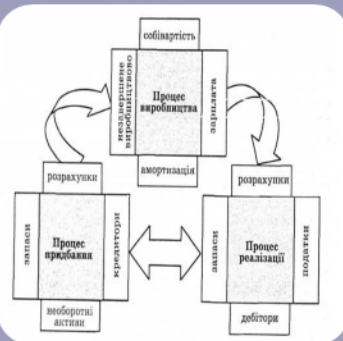
Ресурси (активи):

- необоротні
- оборотні
- необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття.

Джерела утворення ресурсів

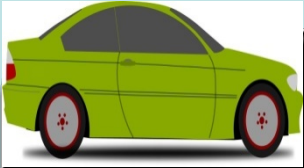
- власний капітал;
- довгострокові зобов'язання і забезпечення;
- поточні зобов'язання і забезпечення;
- зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Господарські процеси:

- постачання (купівлі),
- виробництва (витрачання/зберігання),
- реалізації (продажу).

АКТИВИ

Необоротні активи

- активи, які багаторазово беруть участь у господарській діяльності підприємства і термін експлуатації яких складає більше 12 місяців з дати балансу

Оборотні активи

- активи, які обслуговують поточну господарську діяльність підприємства і термін експлуатації яких складає менше 12 місяців з дати балансу.

Групи вибуття
необоротних
активів,
утримуваних для
продажу

- активи, щодо яких прийнято рішення про їх продаж стороннім організаціям та здійснено їх переведення до складу оборотних активів

Джерела утворення ресурсів

Джерела власних засобів;

- всі види власного капіталу

власний,
додатковий,
резервний
капітал,
прибуток

Довгострокові зобов'язання

- зобов'язання, термін погашення яких більше одного року з дати балансу

довгострокові
кредити,
довгострокові
забезпечення та
цільове
фінансування.

Поточні зобов'язання

- зобов'язання, термін погашення яких менше одного року з дати балансу

короткострокові
кредити,
поточна
кредиторська
заборгованість

Методи бухгалтерського обліку

Метод бухгалтерського обліку – це способи і прийоми, з допомогою яких вивчається предмет бухгалтерського обліку, тобто господарська діяльність підприємства, в основі якої лежить моделювання фактів такої діяльності.

**Система елементів методу бухгалтерського обліку
у взаємозв'язку з етапами облікового процесу**

ЕЛЕМЕНТИ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Документація – це засіб реєстрації результатів спостереження за об'єктами бухгалтерського обліку

Інвентаризація становить спосіб виявлення фактичної наявності ресурсів, джерел і господарських процесів з даних бухгалтерського обліку

Оцінка – це спосіб грошового виміру об'єктів бухгалтерського обліку.

Калькуляція представляє спосіб обчислення собівартості продукції, робіт і послуг

Рахунки бухгалтерського обліку – це спосіб відображення наявності і руху об'єктів бухгалтерського обліку.

ЕЛЕМЕНТИ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Подвійний запис – це спосіб відображення на рахунках бухгалтерського обліку різних змін, що відбуваються в складі ресурсів, джерел їх утворення і господарських процесів після кожної господарської операції.

Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Бухгалтерська звітність – звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Дякую за увагу!

